

Якимчук Л. М.
студ. гр. ЕОА-44
Національний університет «Львівська політехніка»
Науковий керівник - Яструбський М. Я.,
к.е.н., доцент кафедри обліку та аналізу

СПОСОБИ МІНІМІЗАЦІЇ ПОДАТКІВ

На сьогодні відносини платників податків і держави в особі податкової адміністрації неадекватні й сили взаємного впливу нерівні. Згадаймо, скільки методів регулювання підприємницької діяльності є у держави з її фіскально-силовими структурами: економічні, адміністративні, організаційні, пропагандистські тощо.

Що можуть протиставити підприємці? У них є лише два шляхи зменшення податкового навантаження: зовнішній — реформування системи оподаткування та внутрішній — оптимізація податкових платежів методом податкового планування. Перший спосіб нереальний. Тому податкове планування — чи не єдиний метод адекватного впливу підприємців на державу [1].

"Немає нічого вартого осуду в тому, що справи ведуться так, щоб можна було платити податків так мало, як це лише можливо. Так чинять усі - і бідні, і багаті. І всі вони мають рацію, оскільки ніхто не зобов'язаний платити суспільству більше, ніж ти зобов'язаний згідно із законом". Ці слова, що належать американському судді Лернеду Хенду, відомі багатьом українським платникам податків.

Фактично податок - це одна зі статей витрат, яка зменшує чистий прибуток підприємства[3]. Тому будь-які дії підприємства - платника податків, спрямовані на використання всіх ЗАКОННИХ способів зменшення витрат, у тому числі й податкових платежів, для збільшення свого прибутку, є правомірними, а з погляду його господарів, акціонерів та інвесторів – необхідними [2].

Концепція податкового планування повинна стати обов'язковою стратегією сучасної фірми. Інакше на неї чекає, перефразовуючи Б. Франкліна, — «сплата податків і смерть».

У суспільстві товарного достатку, до якого ми наближаємося, існує надлишок однакових продуктів однакових компаній, які надають однакові послуги такої самої якості й з тими ж самими гарантіями. У таких випадках фірми можуть конкурувати лише за ціною.

Якщо не можна змінити ситуацію, потрібно до неї пристосуватися й стати конкурентоспроможним, навіть якщо доведеться пожертвувати податками [1].

Основним методом мінімізації є застосування різних "податкових схем". Для цього використовується нечіткість у термінах в податковому законодавстві, суперечності між різними законодавчими та нормативно-правовими актами [4].

Податкове законодавство надає платникові податків достатньо можливостей для зниження розміру податкових платежів. Виділимо основні способи мінімізації податків:

- Зниження бази оподаткування.
- Перенесення бази оподаткування.
- Метод заміни відносин.
- Метод поділу відносин.
- Метод відстрочення податкового платежу.
- Приховування бази оподаткування.

Зниження бази оподаткування передбачає використання певних схем мінімізації податків. Чим менша база, тим менший податок сплачується. Зменшення бази оподаткування відбувається при здійсненні операцій купівлі-продажу, міни, дарування (наприклад, продаж за заниженою ціною не пов'язаним особам). З метою оподаткування приймається ціна товарів, робіт чи послуг, визначена сторонами угоди. Поки не доведено зворотне, передбачається, що ця ціна відповідає рівню ринкових цін.

Перенесення бази оподаткування передбачає наявність двох і більше підприємств, одне з яких має з певних податків менші ставки, ніж інші, або нульові ставки. Між цими підприємствами фінансово-господарські відносини організуються таким чином, щоб база оподаткування зменшилася у підприємства з більшими ставками оподаткування. Варіантами перенесення бази оподаткування є: реєстрація підприємства в спеціальних (вільних) економічних зонах, реєстрація підприємства за участю громадської організації інвалідів, реєстрація неприбуткової організації, реєстрація підприємства — платника єдиного податку, реєстрація підприємства в офшорній зоні.

Метод заміни відносин. Як правило, та сама господарська операція (придбання майна, одержання доходу тощо) може бути виконана кількома шляхами. Чинне законодавство практично не обмежує господарюючого суб'єкта у виборі форми й окремих умов угоди, виборі контрагента тощо. На цьому й ґрунтується метод заміни відносин: операцію, що передбачає надмірне оподаткування, замінюють на операцію, яка дозволяє досягти тієї ж чи максимально близької мети й при цьому застосувати пільговий порядок оподаткування. Підкреслимо, що заміні підлягають саме правовідносини (весь комплекс прав і обов'язків), а не тільки формально деякі питання угоди (наприклад, лише її назва). Тобто, заміна не повинна містити ознак удаваності чи фіктивності. Заміні підлягає весь договір, й всі фактичні дії сторін повинні свідчити про її виконання.

Метод поділу відносин ґрунтується на методі заміни. Тільки у цьому випадку замінюється не вся господарська операція, а лише її частина. Метод поділу застосовується, як правило, тоді, коли повна заміна не дозволяє досягти результату, близького до мети первісної операції. Приміром, поділ договору підряду з фізичною особою на договір підряду на виконання робіт і договір купівлі-продажу матеріалів.

За домовленості з фізичною особою на виконання робіт з матеріалів виконавця (ремонт техніки, будівельні роботи тощо) доцільно укласти дві угоди — договір купівлі-продажу матеріалів і договір підряду на виконання робіт з матеріалів замовника. У цьому випадку базою для обчислення страхових внесків до позабюджетних фондів буде тільки сума винагороди за договором підряду (фактично тільки оплата праці виконавця).

Метод відстрочення податкового платежу. Порядок регулювання різних податків передбачає різні терміни їх сплати. Проте термін сплати більшості податків тісно пов'язаний з моментом виникнення об'єкта оподаткування (виникнення валового доходу, податкових зобов'язань) і календарним періодом (місяць, квартал, рік). Метод відстрочення дозволяє перенести момент виникнення об'єкта оподаткування на наступний календарний період. Наприклад, відстрочка виникнення оподаткованого обороту шляхом переказу коштів останнього дня звітного періоду [5].

Однак, окрім законних способів зменшення податків, на практиці трапляються випадки ухилення від оподаткування суб'єктів господарювання. Найбільш розповсюдженими серед яких є: завищення витрат, оформлення фіктивних документів, приховування доходів, поставок обладнання та продукції через фіктивні фірми, незаконне використання пільг, використання кредитних рахунків банків для несплати податків, відображення недостовірної інформації у податковій звітності [4].

Ставлення до подібного роду явищ повинно бути негативним. Ми не повинні забувати, що міцна держава може бути тільки тоді, коли у ній здорова фінансова система, відсутній або зведений до мінімуму дефіцит бюджету. Адже бюджетні кошти – це джерело фінансування боєздатної армії, якісного навчання, медичного забезпечення...

Література:

1. Український діловий тижневик "Контракти" / № 36 від 08-09-2003
2. Дебет-Кредит № 03 (21.1.2002)
3. Рядки 180 і 210 форми №2 "Звіт про фінансові результати", П(С)БО 3
4. www.uzlib.net
5. Юридичні технології - сайт юриста Ігоря Кізіми